

ኣብ ምጽም ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ዘይበቐዑ ፖለቲካዊ ውድባት፡ኣብ ሓደ

ውድብ ተጥርጊፎም ኣወንታዊ ውጽኢት ከምጽኡ ምጽባይ ከውንነታዊ ኣይኮነን።

ተጋ/መስፍን ሓጎስ ኣብ ዝሓለፈ ሰሙን ካብ መንእሰያት ንዝቐረበሉ ሕቶ ዝሃቦ መልሲ ተኸታተለ ነይረ። ነቲ ብሰሉን ዘይብሉልን ሕቶታት፡ እንታይ ማለቲ'ዩ ብዘዩብል፡ ብዓቕሊ፡ ብህድኣት፡ ብምጡን ቃላት ብግልጺ ዝሃቦ መልሲ ድማ ኣድኒቐዮ። ምክንያቱ ኣብ ትሕዝቶ ዘይሰማምዓሉ ነጥብታት'ኳ እንተሃለወ፡ ኣቀራርባኡ ግን ብሓቂ መሲጡኒ። ዝቐርበሉ ዝነበረ ሕቶታት ካብ ንጹህ ሕልና ዝመንጨወ ኮይኑ ግን ፖለቲካዊ ብስለት ዝጎደሎ'ዩ ነይሩ። መብዛሕቲኡ ጠንቂ ውሽጣዊ ፖለቲካዊ ቅልውላው ኤርትራ መን'ዩ? ከመይ'ከ ክፍታሕ ይኸእል? ናብ ዝብል ዘድሃበ ኣይነበረን። ዘቤታዊ ጸገምና ቀጥታ ምስ ውድብ ህወሓት ብምትእስሳር፡ ኣብ ምምሕዳር ትግራይ ኮይንካ ምቕላስ ይከኣል'ዩ ኣይከኣልን? ህወሓት (ወያኔ) ምስ'ቲ ኣብ ዝሓለፍ 20 ዓመታት ኣብ ውድባት ኤርትራ ክፍጽሞ ዝጸንሐ ኢድ ኣእታውነት ሕጂ'ኸ ከመይ ክእመን ይኸእል? ብመሰረቲ'ኸ ካብ ህወሓት እንታይ ዓይነት ሓገዝ ኢና ንጽበ? ...ወዘተ ዝብል ብፍላጥ ድዩ ብዘይፍላጥ፡ ርትዓዊ ፖለቲካዊ ሚዛን ዝጎደሎ ካብ ባሕሪ ጥርጠራ ዝተቐድሐ ሕቶታት'ዩ ነይሩ።

ተጋ/መስፍን ዝሃቦ መልሲ ግን ኣብ ዝርዝር ከይኣተኹ ሓላፍነታዊ፡ መሃሪ፡ ሚዛናዊ፡ ሃናጺ ነይሩ። ንሱ ከም በዓል ነዊሕ ተመክሮ፡ እቶም መንእሰያት ከኣ፡ ከም ህዝባውን ሃገራውን ሓላፍነት ክርከቡ ፖለቲካዊ ሀ ሁ ዝብሉ ዘለው ጀመርቲ መጠን፡ ደረጃ ናይ ሓተትን መላስን ተቐራራቢ ኣይነበረን። ተጋ/መስፍን ፖለቲካዊ ውጽዓ ብድሌት ጥራሕ ከም ዘይፍታሕ፣ ሚዛን ድሌትን ከውንነትን ሓሊኻ ምኻድ ከም ዘድሊ፣ ታህዋኽ ከምዘዋጽእ፣ ዝሰመዐካ ነገራት ኩሉ ሓላፍነታዊ ብዘይኮነ ኣገባብ ምድርንሕ ጉዳኢ ምጅኑ፣ ክበርሃልካ ትደሊዮ ሕቶ ስምዒት ናይ ሰባት፡ ቦታ፡ ጊዜ፡ ክስዕቦ ዝኸእል ኣወንታውን ኣሉታውን ውጽኢት ኣብ ግምት ምእታው ከም ዘድሊ ...ወዘተ ዝብልን ካልእን ስለገሶ ምክሪ፡ ክመሃር ቅሩብ ንዝኾነ ሰብ ሃናጺ ትምህርቲ'ዩ።

ነቲ ጉጅለ ህግደፍ ኮነ ኢሉ ንዓመታት ኣብ ኣእምሮ ኤርትራውያን ህጻናትን መንእሰያትን ዝዘርኦ ናይ ድሕረትን ጽልእን ኣተሓሳስባ ብጭቡጥ መረዳእታ፡ ብሓይሊ ሓሳብ ዝሓጽብ ፖለቲካዊ ኣስተምህሮ ሂሱ። ቀጥታ ዝሓቲ ዝነበሩ ሰብ ጉዳይ ኮነ፡ ከምዚ ከማይ ብመራኽቢ ብዙሓን ዝተኸታተሉ ኤርትራውያን ብኣወንታ ተቐቢሎም ተማሂረምሉ ክኾኑ ድማ ተስፋ እገብር። ተጋ/መስፍን ኣብ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ካብ ዝጽንበር ነዊሕ ዓመታት ገይሩ ኣሎ። ኣብ'ዚ ዝሓለፈ ነዊሕ ዓመታት ዝተፈላለዩ ወገናት ተጋ/መስፍን ካብ መስራቲ፡ መራሕትን ፈለጥቲ ውሽጥን ህግሓኤ/ህግደፍ ሓደ ስለዝኾነ፡ ኣብ ተመክሮ ዝፈልጦ ገበናት ንህዝቢ እንተሓቢሩ፡ ንህግደፍ ዓቢ ፖለቲካዊ ውቅዒት፡ ሚዛን ርእይቶ ህዝቢ ድማ ዘስተኻኸል'ዩ ክብሉ ምጽናሖም ኣይርሳዕን። ንሱ ብወገኑ ብዙሕ ጊዜ ዝፈልጦ ምስጢራት ንህዝቢ ክሕብር ተሓቲቲ፡ ጽባሕ ነርክበሉ ዝብል መልሲ'ዩ ክበሉ ጸኒሑ።

ካብ መፋርቕ 2018 ንገጃው ግን ኣብ ዝሓለፈ ርእሱ ሓዲሽ ምዕራፍ ዝኸፈተ ይመስል። ጉጅለ ህግደፍ ብቃልሲ ከውገድ ዘለዎ ዘቤታዊ ጸላኢ ምጅኑ ብዘደደናግር ቃላት ይምህር ኣሎ። ናብ ተግባር ዘሰጋግሮ መደባት ኣብ ምምድማድ ከም ዝርከብ'ውን ዝተፈላለዩ ምንጭታት ይሕብሩ። ተጋ/መስፍን ሓጎስ ኣብ

ልዕሊ ጉጅለ ህግደፍ ዘመሐላልፎ ዘሎ ተሪር መግለጺ ቀልቢ መንእሰያት ይስሑብ ኣሎ። ውሽጣዊ ዘበታዊ ጉዳይካ ገዲፍካ፡ ጭቡጥ መረዳእታ ኣብ ዘይብሉ፡ ናብ ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ኢድካ ምውጥዋጥ፡ ኣብ ፖለቲካዊ ቅልውላው ኤርትራ ዘምጸኦ ፋይዳ ከም ዘየለ ዝህቦ ዘሎ ሓሳባት ይበል ዘብል'ዩ። ክሳብ ሎሚ ደኣ ኣበይ ጸኒሕካ? ዘብል ከተባባዕ ዘለዎ ኣወንታዊ ጅምር'ዩ።

ናብ'ቲ ብትሕዝቶ ዘይሰማምዓሉ ርእይቶ ክኣቲ፡ ተጋ/መስፍን ካብ መንእሰያት ንዝቐረበሉ ሕቶታት መልሲ ኣብ ዝህበሉ ዝነበረ፡ ፖለቲካዊ ውድባት ኤርትራ ብደረጃ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ተጠርኒፍካ (ተላፊንካ) ኣብ ምስራሕ ኣይተዓደሉን። ወይ ኣይበቐዕዎን። ንኣብነት ካብ 1999 ንደሓር ምሕዝት ዝበሃል ግንባር ነይሩ። ኪዳን ዝበሃል ግንባር ነይሩ። ባይቶ ቀጺሉ እዚ ኩሉ ውጽኢት ኣየምጸኦን። ዘይቅነዕ ኣገባብ ስለ ዝኾነ ወይ ስለ ዘይከኣል ዘይኮነ፡ ንሕና ኤርትራውያን ብኸምኡ ተላፊንካ ምስራሕ ኣይከኣልናዮን። ኣይበቐዕናዮን። ሕጂ ዘለና እንኮ ኣማራጺ፡ ኣንጻር ጸላኤ ኣብ ሓደ ተጠርኒካ ምቕላስ ጥራሕ'ዩ። ናይ ዕላማ ፍልልይ ድሕሪ ምውጋድ ጸላኤ ክስረሓሉ ይኸእል'ዩ። ሕጂ ተላፊንካ ምስራሕ ዘይኮነ ሓደ ውድብ ኮይንካ ምስራሕ'ዩ ዘዋጽኣና ዘስምዕ ምኽሪ ሓሳብ ሂቡ።

ተጋ/መስፍን ሓጎስ ኣብ ፖለቲካ ኤርትራ ሕብረ ውድባዊ ክውንነት ምህላው ኣይዘንገዎን። ኣብ ህላወ ሕብረ ውድባዊ ክውንነት ብመትከል ኣድላይነት ምሕዝታዊ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር (ልፍንቲ) ኣይነጸገን። ምሕዝታዊ ሰፊሕ ግንባር መስሪትካ ብሓባር ምቕላስ ይከኣል'ዩ። ፖለቲካዊ ውድባት ኤርትራ ግን ኣይበቐዕናዮን። ብተደጋጋሚ ፈቲናዮ፡ ብተደጋጋሚ ድማ ዝፈሸልናሉን ከነፍርየሉ ዘይከኣልናን ሜላ'ዩ በሃሊ'ዩ። ኣብ ሰፊሕ ምሕዝታዊ ፖለቲካዊ ግንባር ተስፋ ከም ዝቐረጸ'ዩ ኣንጻባሪቕ።

ብገለ ስነኹ ሓቁ'ዩ። ሰፊሕ ምሕዝታዊ ሃገራዊ ግንባር ቅድሚ 1991 ብዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ውድባት ተፈቲኑ ኣይተዓወተን። ድሕሪ 1991 ብተደጋጋሚ ተፈቲኑ ዘድሊ ውጽኢት ኣየምጸኦን። ሕጂ'ውን ዝተፈላለዩ ፈተነታት ይግበር ኣሎ። ካብ ትማሊ ክሳብ ሎሚ እቶም ኣብ ምምስራት ሰፊሕ ምሕዝታዊ ግንባር (ልፍንቲ) ዝዋሰኑ መሪሕነታዊ ኣካላት ገዛእ ርእሶም ናይ ባህሪ ለውጢ ኣየምጽኡን። ገዛእ ርእሶም ካብ ተራ ፖለቲካዊ ህልኽ ናብ ምዕቡል ወይ ብሱል ስነ-ሓሳባዊ ፖለቲካዊ ውድድር ስለ ዘይቀየሩ ከኣ፡ ካብ ዝተለምደ ዝተቐየረ ነገር ከምጽኡ ኣይከኣሉን። እዚ ንትዕግስትኻ ዝፈታተን'ዩ። እዞም ዘይመትከላዊ ህልኽ ዝምርኩሶም መሪሕነታዊ ኣካላት ያዕ ክሳብ ዘይተባህሉ፡ ጭርሖ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ኣይዕወትን ዝብል ጥርጠራ ከተሕድር ኣሉታዊ ድርኻት ዝገብር'ዩ። ምስ'ቲ ብደሞክራሲያዊ ኣረኣእያ ዘይተገርሐ ፖለቲካዊ ባህሪ፣ ሓቀኛ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር መስሪትካ፡ ኣብ ዝተሰማማዕካሉ መትከላት ጸኒዕካ ብሓባር ክትቃለስ ቀሊል ኣይኮነን ከቢድ'ዩ። ክብደቱ ን 50-60 ዓመታት ብተግባር ዝተራእየ ዘይዕውት፡ ጉዕዞ ስንክልከል፡ ሕሜታ፡ ምቕንጽጻል፡ ምጥርጣር፡ ምፍታሕ፡ ታሪኽ'ዩ።

ኮይኑ ግን ኣብ ከምዚ ፖለቲካ ኤርትራ ዝርከበሉ፡ ከም ጥሙር ህዝብን ልኡላዊት ሃገርን ናይ ምቕጻልን ዘይምቕጻልን ዝውስን ዝሩግ ኣተሃላልዎ፡ ፖለቲካዊ ውድባት ብደረጃ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ተጠማርም ዓቕሚታቶም ኣወሃሂዶም ክሰርሑ ምግባር ድዩ ዝቐልል ወይስ ውድብይ ፕሮግራማይ ዝብል ገዲፍና፡ ናብ ጉጅለ ህግደፍ ኣብ ዘቕነዕ ሓደ ውድብ ፈጠርና ንቃለስ ዝብል ጸውዒት'ዩ? ኣየንኡ'ዩ ናብ ቅቡልነት ዝቐረበ? ኣብ ተግባራውነቱ ዘሎ ጸገም እቲ ልዕል ክብል ዝተገልጸ ኮይኑ፡ ብመትከል ሰፊሕ ሃገራዊ

ግንባር ዘወውት ሜላ ምዃኑ ኩሎም ፖለቲካዊ ውድባትን ፖለቲከኛታት ኤርትራውያን ዝፈላለይሉ ኣይኮነን። እሞ ነዚ ቅነዕ ሜላ ግን ከኣ፡ ብሰንኪ ዘይደሞክራሲያዊ ባህርን ዘይብቕዓትን መሪሕነታዊ ኣካላት፡ ዘይተበቐዕ ከተበቐዕ ድዩ ዝቐለለ ወይስ ኣብ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ክጥርነፉ ዘይበቐዑ ፖለቲካዊ ውድባት ኣብ ሓደ ውድብ ተጠቓሊሎም ውጽኢት ከምጽኡ ምጽባይን ምጽዋዕን? ንዓይ ህላዌ እቲ ብዝሓ ውድባት ቅሂሙ፡ ኣብ ሓደ ውድብ ኮይና ኣንጻር ጉጅለ ህግደፍ ንመክት ዝብል ሓሳብ ፖለቲካዊ ክፋእ የብሉን። መበገሲኡ ሓልዮት ህዝቢ ዝደፍኦ ሓላፍነታዊ ስምዒት ምዃኑ ይርደኣኒዩ። ብተግባር ግን ዘስርሕ ሜላ ኣይኮነን።

ከምቲ ዝተባህለ ዋላ ንሓጺር መድረኽ ይኹን፡ ዘለና ፍልልይ ገዲፍና ኣብ ሓደ ውድብ ንጠርነፍ ማለት ሓድነት ንግበር ማለትዩ። ንልፍንታዊ ስራሕ ብሓሳብን ብተግባርን ቅሩብነት ዘይብሉ ፖለቲካዊ ባህሪ፡ ኣብ ሓደ ውድብ ተጠርነፍና ኣንጻር ጉጅለ ህግደፍ ንቃለስ፡ መስዋእቲ ከፊልና ሃገር ከደን ህዝባዊ ዓወት ነምጽእ ኢልካ ከተስመዖ ምፍታን የዋህነትዩ። ተቐባልነቱ ፈጺሙ ኣይረኣየንን። ብምንጽጻር ዝተፈላለዩ ርእይቶ ዘለዎም ፖለቲካዊ ውድባት ተላፊንካ ምስራሕ ዝብል ሓሳብ'ዩ ብቐሊል ክስምዕዎን ክትግብርዎ ዝኸእሉን ሜላ። ንስለ ድሕነት ህዝብናን ልኡላውነትናን ብሓደ ንስራሕ ንዝብል ዝቐበል ባህሪ ኣይኮነን ዝሰምዕ እዝሂ'ውን ዘሎ ኣይመስለንን። ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር፡ ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላኢ ብሓባር ዘቃልስ ምሩጽ ሜላዩ። ስለዚ ክሳብ ሎሚ ውጽኢት ዘየምጸአሉ ምክንያት እንታይ'ዩ ምልላይ'ዩ እቲ ዝሓሸ መንገዲ እብል። ተደጋጋሚ ፈተነታት ተገይሩ ዘይተዓወተሉ ምክንያት ክግምገም ካብኡ ክውሰድ ዘለዎ ትምህርቲ ድማ ክውሰድ እተተኻኢሉ ዘይእረመሉን ኣብ ግብሪ ዘይትርጎመሉ ምክንያት የለን። ብናተይ እምነት ኣተሓሓዛና ዘይመትከላዊ ኣብ መጽናዕቲ ዘይተመስረተ ብሽርሕን ጉርሕን ዝተመልኦን ብተብተብ ዝግበር ፈተነታት ስለ ዝኾነዩ ክሳብ ሎሚ ዘይተዓወተ።

ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር (ተላፊንካ ምስራሕ) ዘወውት ምዃኑ ኣብ ካልእ ከይከድና ባህልና ጭቡጥ ምስክር'ዩ። ሓደ ብዕራይ ዘለዎ ኤርትራዊ ሓረስታይ ምስ ካልእ ሓደ ብዕራይ ዘለዎ ኣላፊኑ ጸገሙ ከም ዝፈትሕ ኩልና ንፊልጦ ኢና። ኣብ ግዜ ቀውዒ ብፍላይ ከኣ ዘይተደላዩ ደበናን ዝናብን ኣብ ዘንጸላልዎሉ ወቕቲ፡ ሓረስቶት ኤርትራ ጉልበቶም ኣላፊኖም'ዮም ፍርያቶም ካብ ምብልሻው ዘድሕኑ። ኣብ ወርሒ ሰነ ትኸል ንቐል ኣብ ዝኾነ ወሳኒ ወቕቲ ብዕራይ ምስኣን፡ “ካብ ማይ ሕዳር ኣምበጣ ሕዳር” ኣብ ዝበሃለሉ ሃይሃይታ ቀውዒ ጉልበት ምስኣን ቀጻልነት ህይወት ንሓደጋ ዘሳጥሕ ከቢድ ማሕበራዊ ቁጠባዊ ጸገም'ዩ። ነዚ ጸገምዚ ንምብዳህ ከኣ ብዕራይን ጉልበትን ኣላፊንካ ምስራሕ'ዩ። ንሱ'ዩ ፍቱን መፍትሒኡ። እዚ ውጽኢታዊ ሓባራዊ ስራሕ ኣብ ፖለቲካዊ መዳይ'ውን ይሰርሕዩ። ብግቡእ ክንግልገለሉ ከኣ ይግባእ። ካልእ ኣብነት'ውን ንምጥቃስ ይከኣል፡ ካልኣይ ኩናት ዓለም፡ ማሕበረ-ሰብ ዓለም ብፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ ኣብ ክልተ ደምበ ተፈላልዩ፡ ሓደ ውድቀት ናይ'ቲ ካልእ ንምቅልጣፍ ሓያል ንሕንሕ ኣብ ዝነበረሉ መድረኽ ዝሓል ኩናት፡ ንዓለም ናብ ዘይህልውና ዝደፍእ ምስፍሕፋ ፋሽሽታውያን ሓይልታት ምስ ኣጋጣሙ፡ እቲ ክልተ ደምበ ብዝተሓተ መስማምዒ ነጥቢ ብሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ተኣሳሲፍ'ዩ መኪትዎ። ሳላ ከምኡ ዝተገብረ ከኣ ዓለም ካብ ኣንጸላልይዎ ዝነበረ ሓደጋ ክትድሕን ክኣላ። እዚ'ውን ዓቢ ተመክሮ ስለ ዝኾነ ክንመሃረሉ ይግባእ። ኣብ ጎርቤት ሃገር ኢትዮጵያ ንስርዓት ደርግ ንምውጋድ፡ ብመሪሕነት ህወሓት-ኢህወደግ ዝተገብረ ምሕዝነታዊ

ግንባርን ዘምጸኦ ኣንጻባራቕ ዓወትንግውን ናይ ቀረባ ተዘክሮ'ዩ። ኣብ ጸረ ደርግ ዘትከለ ወተሃደራዊ ምሕዝነት ሀወሓት-ኢህወደግን ኤርትራዊ ሀገራዊነትን ከምኡ ጽቡቕ ኣብነት'ዩ።

ስለዚ ንሕጂ ይኹን ንቕጻሊ በበይኑ ርእይቶ ዘለዎም ብዙሓት ፖለቲካዊ ውድባት ኣብ ዘለውሉ ወቕቲ፡ ብሓሳብ ደረጃ ብኹሎም ውድባት ቅቡል ዝኾነ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር መስሪትካ፡ ብተግባር ክሰርሕ ዝኸእለሉ ፖለቲካዊ ብቕዓትን ንቕሓትን ሃሰስ ኣብ ክንዲ ምባል፡ ኣብ'ዚ ተፈቲና ወዲቕና ኢና። ወይ ኣይተዓደልናን። ዘለና እንኮ ኣማራጺ ኣብ ሓደ ውድብ ተጠርኒፍካ ምቕላስ'ዩ ዝብል ርእይቶ፡ ንባህሪ ኤርትራውያን ብሓፊሻ ንፖለቲካዊ ውድባት ከኣ ብፍላይ ብዕምቕት ዝተገንዘበ ኣይመስለንን። ቀዳምነት ንዝወሃቦ ዛዕባ ምልላይን ናይ ቀዳምነት ቀዳምነታት ሰሪዕካ ንምስራሕ ዝተቐረበ ባህሪ እንተዝነብር ደኣ፡ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባርስ መዓስ መድልዩ። ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር፣ ስትራቴጂካዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር፣ ዘድለዩሉ ምክንያት'ኮ ኣብ መንጎ'ቶም ሓይልታት ዘሎ ናይ ባህሪ ድዩ ናይ ኣረኣጺ ርሕቀት ይቀራረብ ስለ ዘየሎ'ዩ። እቲ ኣብ መንጎ ዘሎ ናይ ባህሪ፣ ናይ ስነ-ሓሳብ፣ ስትራቴጂ ድዩ ስልቲ ክፍተት ምእርናብ ምስ ኣበዩ 'ኳዩ ኣድላይነት እዚ ግንባር ከም ኣመራጺ ምፍትሒ ሓሳብ ተወሲዶ ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ዓለም ክሰርሓሉ ጸኒሑን ዛጊት'ውን ዝስረሓሉ ዘሎን። ስለዚ ኣብ ምቕም ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ዘይበቐዑ ፖለቲካዊ ውድባት፡ ኣብ ሓደ ውድብ ተጠርኒፎም ኣወንታዊ ውጽኢት ከምጽኡ ምጽባይ ክውንነታዊ ስለ ዘይኮነ፡ ነቲ ቅነዕ ግን ዘይተበቐዕ ምቕም ሰፊሕ ሃገራዊ ልፍንታዊ ግንባር ክውን ንምግባር ንረባረብ።

ካብ ዛራ ማና

29-09-2020